

2. Õppetund

1. osa: Sotsiaalvõrgustikud

- 1 Sotsiaalvõrgustiku tark kasutaja
- 2 Ohud sotsiaalvõrgustikes
- 3 Küberkiusamine

Sissejuhatus õpetajale

EU Kids Online 2010. aasta uuring tõi välja, et lapsed kasutavad üha enam erinevaid virtuaalseid sotsiaalvõrgustikke. 59% lastest on suhtlemisvõrgustikus profiil. Sampo panga poolt korraldatud meediatarbimise uuringus selgus, et 10-16aastased noored veedavad nädalas sotsiaalvõrgustikus keskmiselt 5 tundi.

(Allikas <http://koolielu.ee/info/readnews/192556/eesti-lapsed-kasutavad-taskuraha-saastlikult>)

Kaasaegsed internetiühendusega mobiiltelefonid teevad sotsiaalvõrgustikud veelgi kättesaadavamaks ning neid külastatakse üha tihedamini.

Konto suhtlusportaalid on omamoodi staatuse väljendamine. Levinud on arvamus, et mida rohkem sõpru, seda populaarsem sa oled. Aktiivne tegutsemine sotsiaalvõrgustikus võib tuua kaasa mitmeid probleeme: ebasoovitavad kontaktid, kiusamine, libakontode loomine ning identiteedivargused. Sellest tingituna on üha tähtsam osata sotsiaalvõrgustikus targalt käituda.

Käesolev peatükk keskendubki targale käitumisele suhtlusvõrgustikus.

Tunniks vajalikud materjalid ja vahendid: arvuti, projektor, tööleht, tahvel.

TUNNIKAVA

Aeg	Tegevus, materjalid	Märkused
2 min	Sissejuhatus teemasse: a Kas sul on mõnes sotsiaalvõrgustikus konto? b Kas pead end targaks sotsiaalvõrgustiku kasutajaks?	Populaarsemad suhtlusvõrgustikud on Facebook ja Twitter.
2 min	Video sünnipäevast	
4 min	Arutelu: a Mis sinu arvates juhtus? Kes oli ukse taga? b Kas vanem õde käitus õigesti?	Õpilastele võib refereerida ajaleheartiklit, kus Facebookis kuulutatud sünnipäevale tuli kohale 1500 inimest. Õpilased võib jagada kahte rühma, kus nad mõtlevad võimalikke erinevaid lõppe (positiivseid ja negatiivseid). Märkus 1
5 min	Arutelu rühmas: mis on sotsiaalvõrgustike positiivsed ja negatiivsed omadused.	Õpilased täidavad koostöös tabeli, kus nad toovad välja sotsiaalvõrgustike positiivsed ja negatiivsed küljed. Märkus 2
5 min	Kuidas sotsiaalvõrgustikes edukalt hakkama saada?	Õpilased töötavad rühmades töölehega, kus on loetelu võimalikest probleemidest. Üheskoos proovitakse leida lahendusi. Võimalikke lahendusi arutatakse terve klassiga. Märkus 3
1 min	Kokkuvõtte, võimalikud küsimused	
1 min	Kodune töö: enda suhtlusvõrgustiku (näiteks Facebook) profiili korrastamine. Enesekontrollitest.	

Märkus 1.

Sünnipäevakutse Facebookist

Enne kui sünnipäevakutse Facebookis oma sõpradele laiali saadate, tasuks kontrollida seadeid. Teismeline saksa tüdruk tegi just sellise vea, sest unustas privaatsätteid kontrollida. Nii juhtuski, et tüdruku sünnipäevale ilmus rohkem kui 1500 inimest, kelle hulgas ligi 100 politseinikku püüdsid korda luua.

Kuigi juba kohale tulnud 1500pealine mass meenutas pigem mõnd festivali, võttis Facebookis peokutse vastu tervelt 15 000 inimest, vahendab Bild am Sonntag. Õnneks suurem osa neist kohale siiski ei tulnud.

Kui Thessa vanemad apsust kuulsid, käskisid nad tütrele peo annulleerida, teatasid politseisse ja kutsusid privaaturvamehed reede õhtul oma kodu kaitsma. Sünnipäevalaps, kes soovis vaid paari sõpra külla kutsuda, puges suure massi ja tekitatud segaduse eest peitu.

Hoolimata pingutustest pidu lõpetada, ei lasknud inimesed oma meeleolu rikkuda. Oli neid "külalisi", kes tundsid huvi, kus on Thessa, ja ka neid, kes ilmusid kohale kingituste ja koogiga, sealhulgas ka alkoholiga, vahendab AP.

<http://noortehaal.delfi.ee/news/in/facebooki-aps-16aastase-tudruku-sunnipaevale-ilmus-1500-inimest.d?id=47340987>

Märkus 2.

Sotsiaalvõrgustike võimalikud head küljed:

- Võimalus hoida kontakte sõpradega kogu maailmast;
- Võimalus saada kiiresti abi mingi probleemi lahendamisel;
- Võimalus demonstreerida enda tugevusi- näiteks hästi õnnestunud fotode jagamine;
- Võimalus koostöös õppida.

Sotsiaalvõrgustike probleemid:

- Privaatsusseadete mittekasutamise korral võid jagada tahtmatult privaatset infot;
- Mõtlematult tehtud postitused võivad sind halvas valguses näidata;
- Sinu sõbrad võivad postitada fotosid, mis sulle ei meeldi;
- Võib olla küberkiusamist;
- Viiruste levimine.

Märkus 3.

Kuidas vältida sotsiaalvõrgustike ohte?

Tööleht õpilasele:

Probleem või küsimus	Võimalik lahendus
1. Ma ei soovi, et kõik teaksid, kus koolis ma õpin.	
2. Mõnikord olen ma mures, et Facebooki kasutamine ei ole turvaline.	
3. Kuidas ma saan vältida viiruste levikut?	
4. Ma ei soovi, et minu nime lingitakse erinevatel fotodel.	
5. Minu ajajoonel on teinud teised kasutajad postitusi, aga mulle see ei meeldi.	
6. Minu kohta on postitatud halvustavaid kommentaare.	

Probleem või küsimus	Võimalik lahendus
1. Ma ei soovi, et kõik teaksid, kus koolis ma õpin.	Sa saad määrata privaatsusseadete alt, kes ja millist infot sinust näeb.
2. Mõnikord olen ma mures, et Facebooki kasutamine ei ole turvaline.	Lülita Facebook ümber turvalisele sirvimisele, mis algab brauseris https://
3. Kuidas ma saan vältida viiruste levikut?	<ul style="list-style-type: none"> • Väldi rakendusi, mida Facebook ei toeta, nt Vaata, kes on su ajajoont vaadanud. • Kui sinuga jagatakse mingit videot või linki, siis ära ava seda enne, kui oled 100% veendunud, et selle on saatnud su sõber. • Ära ava kahtlase sisuga linke, mis lubavad ebareaalseid asju (näiteks näha milline sa tulevikus välja näed).
4. Ma ei soovi, et minu nime lingitakse erinevatel fotodel.	<ul style="list-style-type: none"> • Lepi kokku sõpradega, et nad ei avalda sinust fotosid ilma sinu nõusolekuta. • Kui su nimi on juba lingitud, siis saad selle eemaldada klikkides fotole ning seejärel hammasratta ikoonile.
5. Minu ajajoonel on teinud teised kasutajad postitusi, aga mulle see ei meeldi.	Määra seadetest, et ainult sina võid ajajoonel postitada.
6. Minu kohta on postitatud halvustavaid kommentaare.	Teata kommentaaridest, kõige halvem on nende ignoreerimine.